

Nr 46.

Ankom till riksdagens kansli den 26 april 1929 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare statsunderstöd till Närdingens sjösänkingsföretag i Stockholms län.

(1:a avd.)

I en till riksdagen den 15 februari 1929 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition nr 164 har Kungl. Maj:t under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen medgiva att till Närdingens sjösänkingsföretag, avseende sänkning av sjöarna Närdingen, Lillsjön och Sättern, må anvisas statsbidrag från statens avdikningsanslag med 86,030 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till berörda statsrådsprotokoll. Av statsrådsprotokollet inhämtas, bland annat, följande.

Ifrågavarande företag, avseende sänkning av sjöarna Närdingen, Lillsjön och Sättern samt torrläggning av mark till fastigheter i Edebo, Ununge, Edsbro, Knutby samt Söderby-Karls socknar av Stockholms län, planlades vid en år 1911 hållen syn enligt lagen den 20 juni 1879 om dikning och annan vattenavledning. Den av företaget berörda arealen utgjorde 728.54 hektar, varav 362.32 hektar åker, 270.56 hektar äng och odlingsmark samt 95.66 hektar annan jord. Kostnaden för företaget beräknades till 376,000 kronor, varav 166,000 kronor utgjordes av arbetskostnader och 210,000 kronor av lösen för Schebo bruk tillhörigt vattenverk, som berördes av sänkingsföretaget. Båtnaden av företaget uppskattades till i runt tal 388,641 kronor.

Till företaget hava anvisats lån från odlingslånefonden dels den 9 augusti 1912 med 209,000 kronor och dels den 18 juli 1925 med 22,980 kronor. Däremot har något statsbidrag utan återbetalningsskyldighet icke utgått till företaget.

Arbetet har under 1924 slutförts och av lantbruksstyrelsen godkänts.

Kostnaderna för företaget hava uppgått till 386,272 kronor 24 öre, varav 176,272 kronor 24 öre arbetskostnader och 210,000 kronor ersättning till vattenverket vid Schebo bruk. Härtill komme ränteutgifter med sammanlagt 99,449 kronor 69 öre, i vilket belopp dock icke inginge erlagda räntor å odlingslånet, för vilket annuiteter — ränta och amortering — erlagts med sammanlagt 108,691 kronor 68 öre. Förutom genom odlingslånen hade för gjorda utbetalningar nödiga penningmedel erhållits genom utdebitering bland delägarna av sammanlagt 239,602 kronor 95 öre.

I en den 21 november 1927 till Kungl. Maj:t inkommen skrift har sty-

relsen för företaget gjort framställning om statsbidrag av 125,300 kronor till täckande av ökade kostnader för företaget.

Efter närmare redogörelse för ovanberörda framställning samt däröver avgivna yttranden av vederbörande lantbruksingenjör, lantbruksstyrelsen, länsstyrelsen i Stockholms län och statskontoret, vilka samtliga myndigheter tillstyrkt ett ytterligare understödjande av företaget från statens sida, har *departementschefen* anfört följande.

»Av utredningen i ärendet framgår, att de egentliga kostnaderna för ifrågavarande företag överstigit de beräknade kostnaderna, 376,000 kronor, med allenast ett jämförelsevis ringa belopp eller 10,272 kronor 24 öre, men att däremot företaget till följd av de för dess finansiering upptagna lån åsamkats ränteutgifter — förutom å odlingslånet — till belopp av ej mindre än omkring 100,000 kronor. Anledningarna till intressenternas brydsamma belägenhet äro sålunda icke att söka i förhållanden beroende av företagets planläggande och beräkning utan fastmera i ett sammanträffande av ogynnsamma omständigheter, dels sammanhängande med tidsutdräkt och andra svårigheter vid arbetets utförande samt intressenters utträde ur företaget eller iråkade obestånd och dels i de betungande utgifter, som drabbat intressenterna genom andra i deras hemkommuner inträdde ogynnsamma händelser. Såsom lantbruksstyrelsen framhållit, torde det näppeligen stått i arbetsstyrelsens makt att i någon avsevärdare grad undvika de av förstnämnda orsaker uppkomna utgiftsstegringarna. Följden för intressenterna har emellertid blivit, att dessa, som till största delen utgöras av mindre jordbrukare, iråkat en synnerligen brydsam ekonomisk situation, vilken om hjälp ej mellankommer torde bringa många av dem i ekonomiskt nödläge. På grund härav och då ett mera allmänt obestånd bland det stora antal intressenter, varom här är fråga, säkerligen skulle medföra en menlig inverkan jämväl för vissa av ifrågavarande kommuners redan förut svaga ekonomi, anser jag i likhet med de i ärendet hörda myndigheterna starka skäl föreligga för det allmänna att lämna bistånd.

Såsom av lantbruksstyrelsens yttrande framgår skulle statsbidrag utan återbetalningsskyldighet enligt tidigare gällande bestämmelser kunnat anvisas till företaget år 1912 med 78,090 kronor — vilket visserligen skulle medfört en nedsättning av det samma år beviljade lånet från odlingslånefonden från 209,000 kronor till 96,000 kronor — samt år 1924 med 7,940 kronor eller med sammanlagt 86,030 kronor. I överensstämmelse med lantbruksstyrelsens av statskontoret tillstyrkta förslag vill jag förorda, att företaget medgives statsbidrag utan återbetalningsskyldighet med sistnämnda belopp, vilket torde böra utgå av statens avdikningsanslag. Någon nedsättning av det beviljade odlingslånet synes icke böra härav föranledas.»

Under senare år hava upprepade fall förekommit, då med statsmedel understödda vattenavledningsföretag, bland annat, på grund av mindre noggrant upprättade arbetsplaner och icke alltid iakttagen tillräcklig planmässighet och omsorg vid företagens finansiering, råkat i sådana ekonomiska svårigheter, att statens ytterligare understödjande påkallats för att undvika företagens sammanbrott. Detta förhållande giver utskottet anledning att understryka vikten av att såväl i det ena som andra avseendet åtgärder träffas till förebyggande av missförhållanden av angivet slag ävensom uttala,

Utskottet.

att en statens ytterligare medverkan givetvis icke kan ifrågakomma annat än i undantagsfall, då alldeles särskilda omständigheter göra ett sådant ingripande nödvändigt.

Beträffande det nu ifrågavarande företaget synes i betraktande av de utav departementschefen i hans ovanberörda yttrande sammanfattade omständigheter staten icke böra undandraga sig lämna företaget det ytterligare understöd, varom förslag innefattas i Kungl. Maj:ts förevarande framställning. Utskottet har härvid särskilt fäst sig vid det förhållandet, att företaget, till vilket statsunderstöd endast utgått i form av odlingslån, skulle — med tillämpning av de vid tidpunkterna för odlingslånens beviljande gällande bestämmelser — kunnat erhålla bidrag utan återbetalningsskyldighet med samma belopp som det av Kungl. Maj:t nu ifrågasatta, vilket — även i betraktande av den nedsättning i det 1912 beviljade odlingslånet, som därav hade blivit en följd — skulle varit ägnat att i väsentlig mån förekomma de ekonomiska svårigheter, vari företaget råkat.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att förevarande proposition må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 26 april 1929.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm*, *Andersson* i *Fältenborg*, *Boberg*, *von Stockenström* och *Kropp*; samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i *Uppmälby*, *Hedlund* i *Häste*, *Uddenberg*, *Svensson* i *Grönvik*, *Weibull*, *Olsson* i *Rödningsberg* och *Pehrsson* i *Bramstorp*.